

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено рішенням вченої ради
економічного факультету
прот. № 1 від 30.08.2021 р

Рекомендовано на засіданні кафедри
управління державними і корпоративними
фінансами прот. № 1 від 27.08.2021 р

РИЗИКОЛОГІЯ

СИЛАБУС

2021/2022 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
Освітні програми	– «Управління фінансами, банківська справа і страхування» «Управління фінансами та трейдинг на світових фінансових ринках»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	– 3 (90 годин)

Спікер курсу – Стешенко Олена Дамирівна (канд. економ. наук, доцент)
Контакти: 38 (057) 730-10-94, e-mail: steshenkoed@kart.edu.ua

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua/>
Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>
Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua/>

Оскільки ризики об'єктивно неминучі, повне усунення їх неможливе. Через цілу низку причин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру (наприклад, відсутність повної інформації, постійний розвиток як безпосередньо конкретного ринку, так і економіки країни в цілому тощо) першою умовою управління ними є вміння їх передбачити і знизити до максимального можливого рівня. Для цього потрібно знати загальні та конкретні причини певного виду ризику, оцінити його ступінь, визначити обставини, за

яких він виникає, з'ясувати альтернативні напрями діяльності підприємства, зіставити вигоду і ризик, притаманні кожному з них.

Важливо акцентувати увагу на ризиках, які притаманні **залізничному транспорту**, що є зараз актуальним: <http://vkurse.ua/ua/society/kriterii-riska-nazheleznodorozhnom-transporte.html>;

<https://ips.ligazakon.net/document/view/kp080365> та

https://www.uz.gov.ua/about/investors/risk_management/

Курс «Ризикологія» є одним із системотворчих у процесі формування компетенцій сучасного економіста, який має теоретичне, методичне і одночасно прикладне значення.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результатами навчання (ПР):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансових відносин.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансових відносин.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації

ПР04. Знати механізм функціонування фінансових відносин

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

Чому ви маєте обрати цей курс?

А чи можна говорити про управління ризиками у сучасній господарській діяльності? «Так, не тільки можна, а й треба» - говорять експерти. А детальне розуміння як саме – студенти отримають під час занять з курсу «Ризикологія».

Управління в підприємстві має специфічні цілі: зростання сукупного добробуту власників підприємства, збільшення прибутку, підтримка досягнутого рівня конкурентоздатності, розвиток підприємства, набуття нових

якостей, виконання суспільних функцій, урядових завдань тощо. Але основним завданням для підприємств на сьогодні, без виконання якого інших цілей досягти неможливо, – є виживання. Для реалізації цього завдання підприємство повинне постійно здійснювати комплекс заходів по забезпеченню виконання своїх базових функцій на належному рівні, забезпеченню безвідмовності системи, і саме основне, по управлінню ризиками.

Питанню ризикології на підприємствах сьогодні приділяється мало уваги, якщо не сказати, що зовсім не приділяється. Перш за все, це можна пов'язати з невеликою кількістю детальної науково-обґрунтованої інформації щодо цього питання. Враховуючи це, важливо дослідити що ж таке ризикологія, для чого вона потрібна та хто здійснює управління ризиками.

Організація навчання

Цей курс дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів управління ризиками та практичні рекомендації з його застосування під час ведення господарської діяльності.

Курс складається з однієї лекції і одного практичного заняття раз у тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти самостійно зможуть здійснювати аналіз ризику як на якісному так і на кількісному рівні, оцінювати його ступінь, моделювати та враховувати його, керувати ризиком, застосовуючи методи адекватні цілям та прийнятій системі гіпотез у фінансово-кредитній сфері і зовнішньоекономічній діяльності.

Теми курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Методологія визначення економічного ризику

Тема 1. Економічні ризики: джерела та сутність

Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки

Тема 3. Ризик і ціна капіталу

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Види ризиків у підприємницької діяльності

Тема 4. Валютні ризики

Тема 5. Інвестиційні ризики

Тема 6. Виробничі ризики

Тема 7. Комерційні ризики

Тема 8. Ризики у банківському підприємстві

Сфера реалізації набутих знань і вмінь

В Україні існують та створюються структурні підрозділи з ризику та безпеки у комерційних банках, інвестиційних та страхових компаніях, консалтингових фірмах, на підприємствах, у низці державних установ

(Національному банку України, службах безпеки, податкових органах тощо). Ризикологія бурхливо розвивається і відкриває широкі можливості для професійного та кар'єрного зростання фахівців економічного профілю, а також для достойного заробітку.

Ризикологія // Схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Практичні заняття	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Розрахункова робота	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, навчальний посібник, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу). Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Лекції та практичні заняття

Практичні заняття курсу передбачають вивчення прийомів та методів управління ризиком із застосуванням інструментарію економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій.

Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності. Практичні завдання складені у вигляді кейсів, які допоможуть визначати ризики, оцінювати їх, а також розробляти карти ризиків і заходи з протидії ним.

Тема лекції	Тема практичних занять
Економічні ризики: джерела та сутність	Визначення ризику в умовах невизначеності.
Показники ризику та методи його оцінки	Статистичний метод оцінки ризику
Ризик і ціна капіталу	Модель оптимізації ступеня ризику
Валютні ризики	Хеджування валютних ризиків
Інвестиційні ризики	Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень
Виробничі ризики	Моделювання виробничого ризику на базі концепції теорії гри
Комерційні ризики	Сутність ігрової постановки задачі щодо проблеми суперництва компаній в області технологічного лідерства з урахуванням ризику

Правила оцінювання

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування, іспит. При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ

<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. Принцип формування оцінки за модуль у складі залікових кредитів I і II за 100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		1 (2) семестр
Відвідування занять.		до 5
Активність на заняттях (лекціях, практичних)		до 5
Виконання письмової контрольної роботи		до 20
Виконання поточних контрольних завдань		5
Виконання та захист в строк самостійних робіт		10
Виконання та захист розрахункової роботи		15
Підсумок		60

При заповненні залікової відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS

Визначення назви за державною шкалою (оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90–100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82–89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75–81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	69–74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60–68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35–59	FX
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Команда викладачів

Стешенко Олена Дамирівна (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-f-ua/kolektivkafedri-fua/steshenko-f-ua>) – лектор з питань ризикології в УкрДУЗТ. Кандидат економічних наук з 2001 року. Дисертацію захистила у 2000 році у спеціалізованій вченій раді при Харківському національному університеті В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України 08.02.03 – «Організація управління, планування і регулювання економікою». Доцент кафедри фінансів з 2003 р. Напрямок наукової діяльності: удосконалення механізму страхування підприємницьких ризиків. Автор понад 100 наукових праць.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати

завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>